



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Explanatio In Psalmos

Complectens Psalmos à 101. ad 125.

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Dusseldorpii, 1764

VD18 15558428-001

Psalmus CXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53433)

ψ. 29. *Confitemini Domino, quoniam bonus quoniam in saeculum misericordiae ejus.*

Hæc est repetitio dictorum, affectum Prophetæ demonstrans.

PSALMUS CXVIII.

Titulus : *Alleluja.*

Argumentum est encomium legis Divinae, & exhortatio ad eam servandam; sed interim admiscentur varii affectus & preces ad Deum. Cum Psalmus hic totus moralis sit, cum quotidie in Horis Canonicis legit Ecclesia. Insuper hoc habet, quod omnium longissimus sit, & ψψ. 176. contineat: cujus causa fortasse fuit, ut populus haberet, quo piè, & cum fructu occuparetur, dum ter in anno ex omni parte ad tabernaculum ascenderet. Præterea adverte artificium alphabeticum: primi octo versus incipiunt singuli à primâ literâ Alphabeti, sequentes octo à secundâ c ita ut octies totum Alphabetum repetatur. Hujus rei causa alia non videtur, nisi ad memoriam adjuvandam, cum hic Psalmus memoriter recitandus, vel concinendus esset.

ALEPH. I.

ψ. I. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.*

Primum argumentum ad suadendam præstantiam,

stantiam, & utilitatem Divinae legis ducit à beatitudine, quæ est finis ultimus hominis. *Beati sunt*, qui in viâ hujus vitæ non inquinantur sordibus peccatorum; tales sunt ii, qui, dimissis aliis viis, eligunt viam legis Domini, quæ sola mundissima, & nitidissima est.

ψ. 2. Beati qui scrutantur testimonia ejus, in toto corde exquirunt eum.

Declarat priorem *ψ*. Illos verò beatos puto, qui ita ambulant in lege Dei, ut diligenter scrutentur sensum totius legis, & voluntatem legislatoris: id quod illi soli faciunt, qui *ex toto corde exquirunt eum*, nihil creatum illi præferentes, vel æquantes, diligentes Deum in se, & creaturas propter ipsum.

ψ. 3. Non enim qui operantur iniquitatem, in viis ejus ambulaverunt.

Probat jam dicta à contrario. Nullus eorum, qui *operantur iniquitatem*, ac per hoc inquinati inveniuntur, in viis, h. e. legibus Domini ambulavit. Igitur sola via Domini præstat immaculatos ambulantes in se.

ψ. 4. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis.

Alterum argumentum ducit ab excellentiâ legislatoris. Tu Domine, qui liberè potes servis imperare, nec ignorare, vel oblivisci
præva;

prævaricatores, mandasti, non consilium dando, sed planè imperando, mandata tua custodiri non negligenter, & oscitanter, sed diligentissimè, & summo zelo. Quis igitur non continuò pareat?

ψ. 5. *Utinam dirigantur via mea, ad custodiendas justificationes tuas.*

Motus autoritate tanti legislatoris optat quàm diligentissimè Dei mandata servare. Utinam actiones meæ, consilia, & sermones conformentur rectitudini legis tuæ, ad observandas leges tuas. Lex dicitur justificatio, quia observatores tuos facit justiores; quam prima justificatio, quâ ex peccatoribus justii efficitur, non legi, sed soli gratiæ tribuenda est.

ψ. 6. *Tunc non confundar, cum respexero in omnibus mandatis tuis.*

Refert fructum, qui sequitur ex legis observatione. Optavi dirigere vias meas ad custodiendas justificationes tuas, quia tunc non confundar, non erit, cur erubescam coram te Domine, cum respexero in omnibus actionibus meis ad regulam mandatorum tuorum, ut singulas illi conformem.

ψ. 7. *Confitebor tibi in directione cordis, in eo, quod didici judicia iustitiæ tuæ.*

Non

Non solum non confundar, sed etiam re-
 ctissimo corde laudabo te, & gratias agam,
 propterea quod gratia tua adjutus didici, a-
 pud me constitui firmissime observare justissi-
 mas leges tuas. Præcepta legis dicuntur ju-
 dicia justitiæ, quia sunt statuta Dei, justitiam
 continentia.

ψ. 8. *Justificationes tuas custodiam, non me
 derelinquas usquequaque.*

Concludit primum octonarium. Igitur cum
 lex tua custodita faciat beatos, & à te summo
 legislatore sit proposita, & severissime obser-
 vari mandata; ego eadem statui omnibus vi-
 ribus custodire: Sed tu non deseras me auxi-
 lio gratiæ tuæ, sine quâ nihil possum. Et si
 forte justo tuo judicio ad modicum deseras
 me, ut intelligam infirmitatem meam, & ad
 te confugere, in te confidere discam, saltem
non me derelinquas omnino, & in perpetuum.

BETH.

ψ. 9. *In quo corrigit adolescentior viam su-
 am? in custodiendo sermones tuos.*

Laudavit legem à fine, & ab auctore; nunc
 laudat ab utilitate, quam adfert ei, cui da-
 tur: & quia ingrediens iter vitæ, seu adoles-
 cens lege maximè indiget, quia in ipso ma-
 ximè viget lex membrorum, caret pruden-
 tia

tiâ defectu proprii experimenti &c., de eo præcipuè agit. Quid habet adolescens, unde corrigat errores adolescentiæ. R. assuescat timere Deum, & maturè leges servare.

ψ. 10. *In toto corde meo exquisivi te : ne repellas me à mandatis tuis.*

Motus hâc tantâ utilitate, petit à Deo gratiam servandi mandata. Pro ratione, cur exaudiri debeat, ponit, quod etiam ratio Evangelii : *Querite, & invenietis &c.* Quia *in toto corde meo* cupivi tibi placere, & voluntatem tuam implere, ne deseras me gratiâ tua, ad legem servandam necessariâ.

ψ. 11. *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.*

ψ. 12. *Benedictus es Domine, doce me justificationes tuas.*

Alia ratio, cur exaudiri debeat, est magnum desiderium non peccandi. Desiderium, quod habeo, non peccandi, facit, ut *eloquia*, seu legem tuam non obliviscar; quem in finem abscondi eam in intimo corde, ut nulla res inde mihi illam eripere possit. Tum subdit petitionem : tu Domine, qui ab omnibus *benediceris*, seu laudaris, *doce me*, h. e. da mihi gratiam legis implendæ.

ψ. 13.

ψ. 13. *In labiis meis pronuntiavi omnia iudicia oris tui.*

ψ. 14. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis.*

ψ. 15. *In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas.*

ψ. 16. *In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos.*

Declarat amorem suum erga legem Domini, quia fortasse mox benedictionem legislatoris acceperat, quam paulò antè petierat. Dicit enim se habere legem Dei in ore, in voluntate, in intellectu, & memoriâ, ac per hoc in omnibus partibus animæ. De ore ait: assiduè locutus sum, & omnibus, qui audire volunt, prædico præcepta oris tui, h. e. non lata ab homine, sed à te. De voluntate, & affectu ait: delectatus sum in viâ testimoniorum tuorum ambulare, sicut delectantur avari in omni copiâ divitiarum. De intellectu ait: in mandatis tuis ruminandis, & sæpe mecum submissâ voce repetendis, & diligenter considerandis exercebor. Addit alium affectum cordis: in præceptis tuis decantandis exercebor, ut indè delectationem animo percipiam, qualis jucundè ludendo percipitur. Hunc esse sensum ψ. 16. patet ex hebraico.

braico. Addit ultimò de memoriâ : ex tanta crebrâ meditatione , & decantatione fiet , ut legem tuam nunquam obliviscar.

Ginell. Pars 2. Salmi ad Primam.

ψ. 17. *Retribuere servo tuo , vivifica me , & custodiam sermones tuos.*

In hoc octonario orat , ut à se removeantur impedimenta legis custodiendæ ; quorum primum est mors animæ. Restitue servo tuo , si fortè in peccatis mortuus sit , vitam animæ , & tunc sermones tuos custodire poterit.

ψ. 18. *Revela oculos meos : & considerabo mirabilia de lege tua.*

Alterum impedimentum sunt passiones animi , amor timor &c. , quæ sæpe faciunt , ut homo non rectè judicet. Tolle per infusionem luminis tui velamen passionum ab oculis mentis meæ , & tunc considerabo mirabilem æquitatem sapientiam , utilitatem &c. , quæ de lege tuâ emicant.

ψ. 19. *Incola ego sum in terra , non abscondas à me mandata tua.*

Tertium impedimentum est terrena peregrinatio : nam quâ parte peregrinamur in terra , carnales , & terreni sumus ; *lex autem tota spiritualis est* , Rom. 7. Homo terrenus sum , animalis sum , in terrâ habito : ideo
peto

peto, ut p̄r gratiam efficias, ut agnoscam vi-
am bonam legis tuæ.

ψ. 20. *Concupivit anima mea desiderare justifi-
cationes tuas in omni tempore.*

Quartum impedimentum est imperfectio. Plurimi bonis desideriis tanguntur, seu concu-
piscunt desiderare, sed ultra non proficiunt. In
horum personam Propheta hinc loquitur: quæ
confessio imperfectiois, est petitio perfe-
ctionis, quam Deus concedit, cum facit ho-
minem non frigidè, ac tenuiter, sed arden-
ter desiderare custodiam mandatorum. Adju-
va, ut perfectè desiderem, & desiderium in
opus transeat, & mandata tua custodiam om-
ni tempore.

ψ. 21. *Increpasti superbos, maledicti, qui decli-
nant à mandatis tuis.*

Quintum impedimentum, omnium ma-
ximum superbia est, quæ non sinit collum
jugo submittere. Hoc impedimentum David
non agnoscens in se, & sui similibus, sed so-
lùm in hostibus Dei, simpliciter illud execra-
tur. *Increpasti superbos, qui ex contemptu man-
data tua non custodiunt, ut fecerunt Lucifer, A-
dam &c. Maledicti, qui declinant à mandatis tu-
is, ex superbiâ, & contemptu legislatoris.*

ψ. 22. *Aufer à me opprobrium, & contemptum, quia testimonia tua exquisivi.*

ψ. 23. *Etenim sederunt Principes, & adversum me loquebantur: servus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis.*

Superbi non solum obedire Deo recusant, sed & obediētes contemnunt, & contumeliis afficiunt, sed tandem contemptus, & opprobrium in eos recidet, ut David jam prædicit. *Aufer, &c.* tempus erit, cum auferes à me opprobrium, & contemptum, & in superbos inobediētes rejicies: *quia ego testimonia tua exquisivi*, quæ illi exquirere contempserunt. ψ. 23. Idem explicat: Principes enim superbi sederunt, congregati in Concilium, vel in thronis suis judicantes, vel quiescentes in divitiis, & potentiâ suâ, *& adversum me loquebantur*, non respiciens ad minas eorum, *exercebar in justificationibus tuis* considerandis, prædicandis, & implendis.

ψ. 24. *Nam & testimonia tua meditatio mea est, & consilium meum justificationes tue.*

Explicat jam dicta, & ait, præcepta Domini fuisse sibi loco dulcissimæ consolationis in rebus adversis, in dubiis verò loco fidelis consilarii.

Dalet.

ψ. 25. Adhæsit pavimento anima mea : vivifica me secundum verbum tuum.

In hoc octonario David induit personam hominis imperfecti, qui jam petit gratiam, & adjutorium ad servanda mandata Dei. Adhæsit terrenæ substantiæ per amoris affectum anima mea, & adhærendo terræ factus sum terrenus, adhærendo carni factus sum carnalis. Da mihi vitam conformem legi tuæ : & si vixero secundum legem tuam, quæ spiritalis est, adhærebo Deo, & unus spiritus fiam cum eo.

ψ. 26. Vias meas enuntiavi, & exaudisti me: doce me justificationes tuas.

Pergit in confessione miseriæ, & petitione gratiæ. Actiones malas, quæ propriè meæ sunt, non erubui confiteri, sed palàm enuntiavi; & tu exaudisti me, parcens mihi solitâ misericordiâ tuâ. Nunc reconciliatus peto, ut præcepta tua servare me facias.

ψ. 27. Viam justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis.

Proficere cupit in viâ Domini, ideo magis, magisque orat, ut doceatur à Deo. Diligentius doce me, quomodo ambulare debeam in viâ tuâ; & edoctus exercebor in custodiendis

etiam illis præceptis, quæ tam mirabilia sunt, ut præ altitudine vix per ea incedi posse videatur, ut, *diliges Deum, &c. inimicum tuum &c.*

¶. 28. *Dormitavit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis.*

Iterum redit ad infirmitatem carnis confitendam, & misericordiam petendam. *Dormitavit anima mea*, tepidior facta est, dum tædet ambulare viam laboriosam, carne concupiscente adversus spiritum. *In præceptis tuis* sectandis confirma me, addito fervore gratiæ tuæ, quo excitatus ambulare non cessem.

¶. 29. *Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei.*

Declarat illud, *Confirma me*. Fac per gratiam tuam, ut longè recedam à viâ iniquitatis, quam ingredi incipiebam dormitando præ tædio: contra misericorditer operare, ut ambulem per legem tuam.

¶. 30. *Viam veritatis elegi, judicia tua non sum oblitus.*

Confessus est miseriam, quam ex se habet; deinceps declarat, quid possit ex Dei misericordiâ. Ex me viam mendacii elegi; sed ex misericordiâ tuâ, quâ *de lege tuâ misertus es mihi*, proposui veram viam, nempe mandatorum tuorum ambulare: & ex misericordiâ tuâ

tuâ legem tuam, licet naturæ adversam, non sum oblitus.

ψ. 31. *Adhæsi testimoniis tuis, noli me confundere.*

Ex me adhæsi pavimento; sed ex misericordia tuâ adhæsi testimoniis tuis; & quamvis carne serviam legi peccati, tamen mente servio legi tuæ, & ideo *noli me confundere*, quod fieret, si auxilio tuo me destitueres.

ψ. 32. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum.*

Ex me dormitavi præ tædio, sed ex misericordiâ tuâ *viam mandatorum cucurri*, alacriter, expeditè, cum delectatione legem tuam servavi, *cum dilatasti cor meum* per infusionem charitatis, quæ facit jugum suave, & onus leve.

He. Pars I. Psalmi ad Tertiam.

ψ. 33. *Legem pone mihi Domine viam justificationum tuarum: & exquiram eam semper.*

In hoc octonario petit primò desiderium observandæ legis; secundò lumen ad eam intelligendam; tertio gratiam ad implendam; tum remotionem contrariorum. David in hoc longissimo Psalmo rem eandem sæpius repetit, sed sub variis verborum formis ad excitandum affectum, & tollendum fastidium.

Hic petit, ut per gratiam Dei fiat, ut sibi non placeat lex peccati, vel mundi, vel carnis, sed sola lex Dei: tum subdit: illam solam desiderabo, ut in omni actione meâ quæram, quid jubeat lex tua.

ψ. 34. *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo.*

Petit, ut legem rectè intelligat, & scrutari possit ejus utilitates, præstantiam, idque non curiositatis gratiâ, sed ut illam in toto corde custodiat, seruet.

ψ. 35. *Deduc me Domine in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui.*

Petit gratiam implendi legem. *Deduc me &c.*, h. e. fac me implere mandata tua. Ad-ditrationem: quia per hanc semitam mandatorum tuorum ambulare desideravi: decet enim, ut, qui dedit velle, det etiam perficere.

ψ. 36. *Inclina cor meum in testimonia tua, & non in avaritiam.*

Hic ψ. respondet ψ. 33. Ibi oraverat pro affectu cordis erga legem Dei, quod jam repetit, & simul orat pro remotione affectûs avaritiæ, qui maximè impedit affectum in legem Dei. Porrò dicitur Deus inclinare hominem in malum, si, subtrahendo gratiam suam, sinit illum inclinari in malum.

ψ. 37.

ψ. 37. *Averte oculos meos, ne videant vanitatem, in via tua vivifica me.*

ψ. 34. Petiit donum intelligentiæ, ad considerandam legem; hinc petit, ne oculi mentis avertantur à lege, ad cogitandas res temporales, quæ vanæ sunt: sed potius totus intendat legi tuæ, & eam conservans vivificetur & conservetur.

ψ. 38. *Statue servo tuo eloquium tuum, in timore tuo.*

Petiit ψ. 35. gratiam legis implendæ; hinc petitur gratia perseverantiæ, & remotio instabilitatis. *Statue &c.*, fac, ut per sanctum timorem tuum statuatur, confirmetur, solidetur lex tua in servo tuo, ut immobiliter in illo hæreat, & perseveret.

ψ. 39. *Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum; quia judicia tua jucunda.*

Petiit gratiam perseverantiæ; addit quasi rationem scil. opprobrii, quod sequetur non perseverantes in die judicii. *Amputa opprobrium*, quod timui, si non perseverarem in lege tuâ, cum hæc non solum utilis, sed etiam tam suavis sit, & jucunda.

ψ. 40. *Ecce concupivi mandata tua, in equitate tua vivifica me.*

Concludit petitiones hujus Octonarii. Ec-

ce apparet, quòd serìò cupiam mandata tua, ideo in observatione mandatorum tuorum auge, & conserva mihi spiritualem vitam. Justus enim justificatur adhuc custodiendo mandata.

VAU.

ψ. 41. *Et veniat super me misericordia tua Domine, salutare tuum secundum eloquium tuum.*

Illud & nihil continuat, sed additur ad initium librorum, vel capitulorum ornatùs gratià apud Hebræos. Petit misericordiam Dei; tum ejus effectus declarat. Descendat ex alto gratia tua, & misericordia super me, sanans animam, prout eam promisisti sperantibus in te.

ψ. 42. *Et respondebo exprobrantibus mihi verbum, quia speravi in sermonibus tuis.*

Et cum venerit super me misericordia tua, non timebo eos, qui exprobrant mihi, quòd frustra Deum timeam: nam respondebo illis verbum verum, cui non poterunt contradicere, quòd nempe speraverim in sermonibus tuis, qui in promissis servandis es omnipotens, & bonus.

ψ. 43. *Et ne auferras de ore meo verbum veritatis usquequaque, quia in judiciis tuis super speravi.*

Oro

Oro autem, ut non efficias, me destituendo gratiâ tuâ, ut non audeam loqui hoc verbum veritatis, quo glorior adversus exprobrantes mihi; vel si auferas ad modicum, ut probes me, non auferas omnino, & in æternum, quia in tuâ justitiâ, & fidelitate multum omnino speravi.

ψ. 44. *Et custodiam legem tuam semper in seculum, & in seculum seculi*

Ecce effectum misericordiæ sanantis animam, qui est perpetua legis Divinæ custodia.

ψ. 45. *Et ambulabam in latitudine, quia mandata tua exquisivi.*

ψ. 46. *Et loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum, & non confundebar.*

ψ. 47. *Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi.*

ψ. 48. *Et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi, & exercebar in justificationibus tuis.*

Dicta ψ. 44. jam explicat per partes, nempe se corde, verbo, mente, & opere in lege Domini semper futurum. Veniente misericordiâ Domini super me, jam non ambulabam in angustiis timoris, sed in latitudine dilectionis, h. e. libenter, cum gaudio, magno affectu cordis legem servabam, quia illam exquisivi, ut rem valde desideratam, & amatam;

tam ; & loquebar liberè, sinè timore de justitiâ sanctissimæ legis, etiam coram *Regibus iniquis*. *Et non confundebar*, & assiduè cum animo meo de ipsâ lege cogitabam, & ejus mysteria meditando considerabam, *Et levavi manus meas* ad implenda mandata sublimia, & excelsa, h. e. valde perfecta, & ardua ; quæ dilexi : demum modis omnibus, h. e. corde, mente, verbo, & opere *exercebar in justificationibus tuis*.

Zain. Pars 2. Psalmi ad Tertiam.

In hoc Octonario canit æternam retributionem, quam Deus legem servantibus promissit, & propter eam spem dicit, se & legem servasse, & in tribulatione solatium accepisse, & de iniquorum prævaricatione doluisse.

ψ. 49. *Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem dedisti.*

Orat in personâ suâ, & aliorum fidelium : *Memor esto promissi tui &c.* Dicitur Deus oblivisci, dum differt implere promissa ; differt autem non oblivione, sed judicio : vult nempe rogari à fidelibus servis ; & hæc oratio est unum ex mediis, per quæ Deus promissa sua implere decrevit.

ψ. 50. *Hac me consolata est in humilitate mea, quia eloquium tuum vivificavit me.*

Hec

Hæc res, sive hoc me consolatione affecit in afflictione, & despectione meâ, quia promissio tua vitam, & spiritum mihi tribuit, vel roboravit, & auxit.

ψ. 51. Superbi iniquè agebant usquequaque: à lege autem ita non declinavi.

Vita, vigor, quam mihi tribuit promissio tua, fecit, ut non declinarem à lege tuâ, licèt superbi irrisores valde iniquè agerent, cum me irrisoribus suis à legis custodiâ avertere conarentur.

ψ. 52. Memor fui iudiciorum tuorum à saculo Domine, & consolatus sum.

In humilitate, & irrisoribus *memor fui iudiciorum*, quæ ab initio sæculi exercuisti, exaltans humiles, superbos deprimens; dans servantibus legem tuam præmia magna, & prævaricantibus supplicia; id mihi in omni tribulatione meâ solatio fuit.

ψ. 53. Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinentibus legem tuam.

Eadem illa spes tantæ mercedis fecit, ut misereretur hominum peccatorum, qui derelinentes legem tuam tanto bono privantur. Horror, & æstus inducens *defectionem*, magnæ charitatis index est, sive oriatur ex misericor-

ricordiâ erga peccatores, sive ex dolore offensionis Divinæ.

✠. 54. *Cantabiles mihi erant justificationes tuæ in loco peregrinationis meæ.*

Iniqui legem derelinquunt, quia insuavem esse judicant: mihi verò scienti, quanta merces posita sit legem servantibus, præcepta tua adeò dulcia, & suavia erant, ut in hâc peregrinatione; quâ peregrinamur à patriâ, dulce canticum fuerint.

✠. 55. *Memor fui nocte nominis tui Domine, & custodivi legem tuam.*

Illa beata spes tantæ promissionis non solum interdium, sed etiam noctu mihi nomen tuum in memoriam revocabat, & ex ardenti amore tuo perseveravi in custodiâ legis tuæ.

✠. 56. *Hæc facta est mihi, quia justificationes tuas exquisivi.*

Hæc res, Sive hoc totum mihi evenit, nempe, ut promissiones Dei considerarem, spem inde conciperem, & cetera bona, inde nata, quia legem tuam exquisivi.

CHETH.

✠. 57. *Portio mea Domine, dixi custodire legem tuam.*

In hoc octonario ponitur initio hæc propositio, *Dominus est portio mea,* inde deducitur des-

desiderium legis servandæ, & in hunc finem Deum orandi, non obstantibus quibuslibet impedimentis. Portio mea tu es Domine: abrenuntio omnibus creatis; nec præter te aliud requiro: ideo firmiter propolui custodire legem tuam.

¶. 58. *Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo, miserere mei secundum eloquium tuum.*

Statuit custodire legem Domini; sed quia finè adjutorio Dei vires humanæ non sufficiunt, ideo *deprecatur faciem Domini in toto corde suo*, & ait, miserere mei secundum promissionem tuam, ut, te adjuvante, impleam, quod, te inspirante, decrevi.

¶. 59. *Cogitavi vias meas, & converti pedes meos in testimonia tua.*

Non satis est, Deum orare, sed cooperandum auxilio Dei: Ideo postquam precatus est Deum, addit: consideravi actiones meas, an legi Dei conformes essent, & converti affectus meos à lege carnis, & peccati ad legem tuam Domine, quæ sola est via recta.

¶. 60. *Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua.*

Non solum legem custodire decrevi: sed promptus fui statim aggredi opus justum, neque

que ulla perturbatio me retardare potuit à custodia legis tuæ.

ψ. 61. *Funes peccatorum circumplexi sunt me, & legem tuam non sum oblitus.*

Non defuerunt tamen, qui me perturbare, & retardare conarentur: nam laquei variarum tentationum, quos peccatores, sive homines, sive dæmones tendere solent, circumplexi sunt me; nec tamen à lege tua implendâ retardarunt.

ψ. 62. *Media nocte surgebam ad confitendum tibi, super iudicia justificationis tuæ.*

Quia tu es, Domine, portio mea, non solum interdiu, sed & nocte, imò mediâ nocte, quando summa quies est in terris, vacavi legi tuæ considerandæ: nam surgebam mediâ nocte ad te laudandum super justissima præcepta tua.

ψ. 63. *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.*

Hoc etiam deducitur ex primâ illâ propositione, *portio mea Domine*: nam omnes timentes Deum, & custodientes mandata ejus, colligantur, ut membra viva in unum corpus glutino charitatis, quæ facit omnia communia

ψ. 64. *Misericordia tua Domine plena est terra: justificationes tuas doce me.*

Ego quidem *particeps sum omnium timentium te*: sed misericordiæ tuæ participes sunt omnes, qui habitant in terrâ, & boni, & mali; & homines, & jumenta; & animata, & inanimata. Proinde miserere meî, ut doceas me justificationestuas: hæc enim summa miseria est non scire legem tuam, ut sciunt, qui illam implent. Hanc miseriam tollat à me misericordia tua, quia hoc unum concupisco, cum tu sis *portio mea Domine*.

Teth. Pars 3. Psalmi ad Tertiam.

ψ. 65. *Bonitatem fecisti cum seruo tuo Domine, secundum verbum tuum.*

ψ. 66. *Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me, quia mandatis tuis credidi.*

In hoc octonario petit tria dona, quorum necessitatem ad servandam legem Dei ex effectis ostendit. ψ. 65. est quasi præfatio: suavitatem, & benignitatem exhibuisti seruo tuo, juxta promissiones tuas: peto vicissim à te, ut doceas me primò eandem *suavitatem* erga proximos, ut nulli nocere, nullum decipere, aut fraudare velim: secundò *disciplinam*, seu prudentiam, ut caveam deceptores, & fraudulentos: tertio *scientiam*, quâ agnoscam mysteria legis tuæ. Sequitur: *quia credidi*, mandata tua Divina esse, & dignissima,

K

quæ

quæ diligentissimè custodiantur. Quàm multi scientiam, vel prudentiam quærunt, non item bonitatem, sed David meliorem à Spiritu S. didicit.

¶. 67. *Priusquam humiliarer, ego deliqui, propterea eloquium tuum custodivi.*

¶. 68. *Bonus es tu, & in bonitate tua doce me justificationes tuas.*

Non sinè causâ peto tria ista dona: nam ex eorum defectu deliqui, & ideo humiliatus sum à Deo justo Iudice: propterea deinceps attentius custodivi legem tuam. Sed tu, qui suavis, & benignus es, juxta hanc mansuetudinem tuam, *doce me legem tuam*, ut non amplius delinquam.

¶. 69. *Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.*

¶. 70. *Coagulatum est sicut lac cor eorum; ego verò legem tuam meditatus sum.*

Indicat necessitatem prudentiæ. Superbi prævaricatores multiplicarunt super me mendacia sua, ut me ad transgressionem inducerent; unde prudentiæ donum mihi necessarium fuit, quo adjutus, *in toto corde meo scrutabor mandata tua*. Superbi illi induratum cor habent, sicut induratur caseus ex lacte coagulato

gulato confectus ; ideo , his dimissis , legi
tuæ meditandæ vacavi.

ψ. 71. *Bonum mihi , quia humiliasti me , ut
discam justificationes tuas.*

ψ. 72. *Bonum mihi lex oris tui super millia au-
ri , & argenti.*

Ex abundantia primi doni , David utpote
verè mitis , & humilis corde , ait : *Bonum mi-
hi , quia humiliasti me* : verè magnum donum
est humiliatio ex tribulatione veniens , quia
causa est custodiæ legis ; & cùm per eam ac-
quiritur vita æterna , nulli thesauri ei compa-
rari possunt.

JOD.

ψ. 73. *Manus tuæ fecerunt me , & plasmave-
runt me : da mihi intellectum , ut discam manda-
ta tua.*

In hoc octonario multis novis argumentis
petit gratiam legis custodiendæ ; ac primo ti-
tulo creationis. Potentia , & sapientia tua ,
quasi duæ manus , fecerunt me quoad animam
& plasmaverunt quoad corpus ; ideo cùm to-
tus sim tuus , debeámque tibi summam obe-
dientiam , peto , ut des mihi intellectum , ut
discam mandata tua , non ut solùm sciam , sed
etiam faciam.

ψ. 74. *Qui timent te, videbunt me, & letabuntur, quia in verba tua supersperavi.*

Altera ratio ab ædificatione proximi. *Qui timent te, videbunt me servantem mandata tua, & letabuntur, quia videbunt me sperantem valde in promissis, quæ continentur in lege tuâ.*

ψ. 75. *Cognovi Domine, quia æquitas judiciorum tua, & in veritate tua humiliasti me.*

Tertia ratio à confessione propriæ culpæ. *Cognovi Domine, quòd judiciorum tua justissima sunt & si quando me humiliasti, destituens gratiâ tuâ, id justè fecisti, quia commerui; ideo non conqueror de tuâ justitiâ, sed ad misericordiam tuam confugio, & dico,*

ψ. 76. *Fiat misericordia tua, ut consoletur me, secundum eloquium tuum servo tuo.*

Consolatio, quam petit, est gratia servandæ legis: qui enim dolet se humiliatum, quia destitutus gratiâ in peccatum incidit, pro magno solatio habebit, si copiosâ gratiâ perfusus legem Domini perfectè servabit.

ψ. 77. *Veniant mihi miserationes tuae, & vivam, quia lex tua meditatio mea est.*

Explicat petitam consolationem. *Misere-re meî secundum multitudinem miserationum tuarum, ut acquiram vitam æternam:*

&

& decet, ut misericorditer respicias in eum, qui assiduè meditatur in lege tuâ.

ψ. 78. *Confundantur superbi, quia injustè iniquitatem fecerunt in me; ego autem exercebor in mandatis tuis.*

Quarta ratio à confusione iniquorum, sicut secunda ab ædificatione piorum. Da gratiam, quâ leges tuas impleam, ut hinc confundantur superbi prævaricatores, qui vexando injustè etiam alios seducere conantur. Interim dum illi confunduntur, & erubescunt, ego multò alacriùs exercebor in legibus tuis cogitandis, & implendis.

ψ. 79. *Convertantur mihi timentes te, & qui noverunt testimonia tua.*

Hortatur pios, ut, si qui à prævaricatoribus decepti, ad se redeant, & cum ipso jungantur. Convertantur ad me, & mecum juncti Dei legem custodiant omnes, qui timorem Dei, & scientiam legis habent.

ψ 80. *Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis, ut non confundar.*

Concludit petens gratiam sæpe, ac sapiùs postulatam, quâ corde perfecto mandata Dei custodiat, ut nec jam, nec in die judicii confusionem timeat.

Caph. Pars I. Psalmi ad Sextam.

ψ. 81. *Defecit in salutare tuum anima mea, & in verbum tuum supersperavi.*

In hoc octonario inducit David personam cupientis servare mandata, & tamen inter tentationes graviter laborantis, & opem de caelo miserabiliter petentis. Anima mea præ magnitudine desiderii salutis æternæ jam penè defecit; ego tamen valdè speravi in verbum promissionis tuæ. Scil. dilatio salutis deficere facit; sed spes firma promissionis erigit, & confortat.

ψ. 82. *Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, dicentes, quando consolaberis me?*

Oculis tribuit auditum, & loquelam; unde intellige oculos interiores, sive intellectum, qui videt, audit, loquitur. Mens mea attendendo opem promissam, dum diutius differtur, deficit præ desiderio. Et iidem oculi interiores defectum suum explicant, dicentes: Quando veniet consolatio illa perfecta, ut non ampliùs timeam casum, & S. legis prævaricationem?

ψ. 83. *Quia factus sum sicut uter in pruina, justificationes tuas non sum oblitus.*

Non sinè causâ dico, *quando consolaberis me?* nam præ desolatione, & angustiis tentationum

num

num factus sum destitutus humore gratiæ con-
solantis, ut est uter tempore frigidissimo in
medio pruina constitutus. Sed licet tantâ spi-
ritus ariditate laborem, tamen præcepta tua
non sum oblitus.

¶. 84. *Quot sunt dies servi tui? quando facies
de persequentibus me iudicium?*

Instat eidem petitioni, optans consolatio-
nem, & liberationem à tentationibus. *Quot
sunt dies servi tui*, quibus afflictio durabit?
quando finientur dies tentationis, & miseriam?
quando judicabis, & condemnabis persequen-
tes, & tentantes me, ut, iis condemnatis,
persecutio conquiescat, & vivam in æternâ
pace, sine ullo timore cadendi?

¶. 85. *Narraverunt mihi iniqui fabulationes,
sed non ut lex tua.*

Ideo cupio ab iniquorum consortio libera-
ri, quia illi tentantes pios, narrant fabulas,
h. e. delectationes mundi sordidas, fugaces,
confictas magis, quàm veras; quæ nihil ha-
bent simile cum lege Domini, quæ piè cu-
stodita, delectationes stabiles, & solidas ad-
fert.

¶. 86. *Omnia mandata tua veritas, iniquè
persecuti sunt me, adjuva me.*

Dixerat: *Non ut lex tua*, ideo addit: *omnia*

mandata tua sunt ipsa veritas, h. e. verissimas promissiones continent, & inde verissimas delectationes observantibus legem tuam adferunt. Ideo iniusti narrantes suas fabulationes iniquè persecuti sunt me, & tu Deus contra eorum infidias adjuva me.

ψ. 87. *Paulò minùs consummaverunt me in terra, ego autem non dereliqui mandata tua.*

Tam gravis fuit persecutio istorum, qui per dulces sermones me subvertere nitebantur, ut penè me perdiderint in terrâ, & ad cælum aspirare nequirem: & tamen non obtinuerunt, quoniam *non dereliqui mandata tua.*

ψ. 88. *Secundùm misericordiam tuam vivifica me, & custodiam testimonia oris tui.*

Redit ad primam petitionem, & concludit octonarium: *Secundùm misericordiam tuam magnam vivifica me vitâ beatâ, & sempiternâ, & tunc demum perfectissimè custodiam legem tuam. Potest etiam hoc intelligi de vitâ gratiæ, per quam mandata Dei custodiuntur.*

LAMED.

ψ. 89. *In æternum Domine verbum tuum permanet in celo.*

ψ. 90. *In generationem, & generationem veritas tua, fundasti terram, & permanet.*

ψ. 91.

¶. 91. *Ordinatione tua perseverat dies, quoniam omnia serviunt tibi.*

In hoc octonario à firmitate promissionum Divinarum sumit argumentum ad exhortandos homines ad legem servandam, quæ habet promissiones vitæ præsentis, & futuræ. *In æternum Domine promissio tua permanet in celo:* nam licet in terris videatur non permanere, dum justî opprimuntur, & injusti exaltantur; tamen in celo apud Deum omnino permanet: Deus enim, quod promisit, implebit; nam breves tribulationes justorum vertet in gaudium, & brevem gloriam impiorum in opprobrium sempiternum. ¶. 90. idem ait, quod ¶. 89. Tum probat stabilitatem promissionum à stabilitate ordinationum Divinarum duobus exemplis: primo fundasti terram immobilem, & semper manet immobilis, ut ordinationi tuæ obediat. Secundo ordinavit Deus à contrario, ut cælum, sive sol moveretur semper & suo motu diem efficeret; & sic semper ordinatione divina perseverat dies. Ratio est: *Quoniam omnia ad nutum creatoris parent.*

¶. 92. *Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc fortè periissem in humilitate mea.*

Nisi in lege tuâ assiduè meditatûs fuisset, ubi veritatem promissionum tuarum didici,

fortè periissem tentationibus adversariorum
superatus.

ψ. 93. *In eternum non obliviscar justificationes
tuas, quia in ipsis vivificasti me.*

Confortatus ex meditatione promissionum,
quæ in lege continentur, confidenter jam di-
co: *In eternum non obliviscar justificationes tu-
as*, quia super earum observationem *vivifica-
sti me*; vitam gratiæ augendo, & vitam glo-
riæ promittendo.

ψ. 94. *Tuus sum ego, salvum me fac, quoni-
am justificationes tuas exquisivi.*

Agnosco, me tuum esse, volo tuus esse, &
nullius alterius Domini, cum nulli cupidita-
ti servire decreverim; ideo rectè peto, ut
me, rem tuam, conserves, ne pereat: quia,
ut servus tuus nihil aliud quæro, nisi manda-
ta tua, ut ea faciam.

ψ. 95. *Me expectaverunt peccatores, ut per-
derent me: testimonia tua intellexi.*

Non sinè causa dixi, *salvum me fac*: nam
peccatores, in loco, opportuno ad capiendum,
me expectaverunt, ut tentationi consentire me
facerent, & sic *perderent me*: sed ego gratiâ
tuâ adjutus *intellexi*, quid lex tua in tali arti-
culo præciperet, quid promitteret, quid mi-
naretur.

ψ. 96. *Omnis consummationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis.*

Intelligens testimonia tua, ex eis cognovi, & vidi finem omnium rerum, iudicium nempe ultimum, in quo consummatis meritis, seu bonis, seu malis, reddentur præmia bonis, & supplicia malis. Verè igitur ampla, & fœcunda lex tua est, quia continet regulas bene vivendi, & præmia custodientium legem; item regulas vitia fugiendi, & supplicia prævaricatorum.

Mem. Pars 2. Psalmi ad Sextam.

ψ. 97. *Quomodo dilexi legem tuam Domine: tota die meditatio mea est.*

In hoc Octonario iterum legem laudat ab utilitate, & delectatione, quam secum affert. Quàm vehementer dilexi legem tuam: totâ die nihil aliud cogito, loquor, aut ago,

ψ. 98. *Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo, quia in aeternum mihi est.*

Prima utilitas legis, quia hominem facit prudentem, ut sciat, quid, quomodo, quando, & ubi faciendum sit, vel omitendum; quâ prudentiâ carent peccatores, *Super inimicos meos*, seu prævaricatores legis prudentem me fecisti per legem tuam, dum illam assidue

due

duè meditor, & impleo : quia perptuò mihi adest ante oculos mentis.

ψ. 99. *Super omnes docentes me intellexi, quia testimonia tua meditatio mea est.*

ψ. 100. *Super senes intellexi, quia mandata tua quaesivi,*

Altera utilitas legis est sapientia. Ait itaque David, se, ob assiduum studium in lege Domini meditandâ, sapientiozem fuisse iis, à quibus doceretur, puta parentes, pædagogos suos, familiares, imò sapientiozem multis senibus.

ψ. 101. *Ab omni viâ mala prohibui pedes meos, ut custodiam verba tua.*

ψ. 102. *à Judiciis tuis non declinavi, quia tu legem posuisti mihi.*

Tertia utilitas legis est, quia facit multa vitare peccata. Cavi, ne ambularem per vias iniquorum, qui pro lege habent cupiditatem suam, seu cavi, ne aliquâ in re delinquerem, idque ut custodirem verba tua, seu legem tuam : nam à justissimis mandatis tuis non declinavi, quia hanc sanctam legem tu Dominus meus mihi dedisti ; seu tu fecisti per Spiritum tuum, ut legem sanctam ex intimo corde diligerem.

¶. 103. *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo.*

Quarta utilitas est summa voluptas ex lege custoditâ. Mandata Domini dulcia sunt faucibus animæ, magis quàm mel faucibus corporis: nam nihil jucundius bonâ conscientiâ, & spe supernæ beatitudinis, quam parit custodia legis.

¶. 104. *à mandatis tuis intellexi, propterea odivi omnem viam iniquitatis.*

Probat, ex lege Domini magnam voluptatem se percepisse. à mandatis tuis eruditus, prudens, & sapiens factus sum: ideo magnum odium concepi contra omnes iniquas actiones. Ex hoc odio oritur animi puritas, sanctitas, fiducia in Deo, gaudium, pax, tranquillitas omnibus thesauris, & voluptatibus præferenda.

NUN.

¶. 105. *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis.*

In hoc octonario laudat legem ab eximiâ quâdam utilitate; unde promittit, se eam observaturum, non obstante quâcunque tribulatione. Metaphoræ facilè intelliguntur. Lex peccati, seu cupiditas excæcat homines, seu maximas tenebras offundit, ut vera bona, & vera

vera mala non internoscantur ; unde qui eam sequuntur, seu passionibus animi rapi se sinunt in varia præcipitia ruunt : sed lex Domini has tenebras dissipat, & vera bona, ac vera mala demonstrat ; ideo qui eam sequuntur, non errant, nec cæcutiunt, sed recto tramite ad patriam cælestem iter faciunt.

ψ. 106. *Juravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ.*

Quia lex est lux, ac proinde res optima, & utilissima, firmissimè apud me constitui custodire legem tuam, quæ sunt judicia justissima.

ψ. 107. *Humiliatus sum usquequaque Domine : vivifica me secundùm verbum tuum.*

Afflictus, & vexatus sum valde, occasione legis servandæ : sed tu Domine veram vitam malis omnibus liberam, mihi aliquando tribue, secundùm promissum tuum.

ψ. 108. *Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine, & judicia tua doce me.*

Quòd juravi, & statui custodire legem tuam, non obstante quâlibet persecutione, est voluntarium sacrificium oris mei ; sed quia ex se non meretur, ut tibi sit beneplacitum, tu Domine fac illud beneplacitum, dum benignè illud ex gratiâ tuâ approbare dignaris : ac

ut

ut ritè hoc sacrificium offeram, doce me perfectè legem tuam observare.

¶. 109. *Anima mea in manibus meis semper & legem tuam non sum oblitus.*

Quàm seriò juraverim custodire legem tuam, & hoc tibi sacrificium spontè obtulerim, ex hoc intelligi potest, quòd quotidie de vitâ periclitor ob legis tuæ custodiam; & tamen ipsam legem non sum oblitus. Quod in manibus tenetur, facilè potest cadere, vel eripi, nisi fortiter custodiatur, & defendatur.

¶. 110. *Posuerunt peccatores laqueum mihi, & de mandatis tuis non erravi.*

Non sinè causâ dixi, *animam meam in manibus meis semper* fuisse, quia peccatores posuerunt laqueum mihi, ut me caperent, & occiderent; & tamen non aberravi à mandatis tuis. Vide insidias Saulis 1. Reg. 23. & 26.

¶. 111. *Hæreditate acquisivi testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt.*

Ideo non erravi de lege tuâ, nam elegi mihi hæreditatem æternam ipsam legem tuam, quæ mihi summæ delectationis, & exultationis causa est.

¶. 112. *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem.*

Porrò causa tantæ delectationis est merces
copiosissi-

copiosissima, quam secum adfert legis custodia. Cùm ab unâ parte lex peccati traheret me, ab alterâ lex tua, ego inclinavi cor meum ad faciendam legem tuam, quia consideravi mercedem legis tuæ esse vitam sempiternam.

Samech. Pars 3. Psalmi ad Sextam.

ψ. 113. *Iniquos odio habui, & legem tuam dilexi.*

In hoc octonario detestatur prævaricatores legis Divinæ, & se contrarium eis esse demonstrat. Odio habui iniquos, non ratione naturæ, sed ratione iniquitatis, quia contrarii sunt legi tuæ, quam dilexi.

ψ. 114. *Adjutor, & susceptor meus es tu, & in verbum tuum supersperavi.*

Ut non timeam inimicos, quos odi, & legem impleam, quam dilexi, *adjutor, & susceptor meus es tu*: adjutor in lege custodiendâ, susceptor in evadendâ persecutione iniquorum. Et ego vicissim in verbum promissionis tuæ valde speravi.

ψ. 115. *Declinate à me maligni, & scrutabor mandata Dei mei.*

Ideo odit iniquos, & cupite eos à se recedere, quia eorum consortium valde impedit
medi-

meditationem verbi Divini, quæ quietem, & pacem animi desiderat.

ψ. 116. *Suscipe me secundum eloquium tuum, & vivam; & non confundas me ab expectatione mea.*

Ut cupio iniquos à me recedere, ita cupio, ut tu Domine ad me accedas, & in sinum tuum suscipias secundum promissiones tuas, & tum verissimè vivam, tibi, qui vita es, conjunctus, & quia de benignitate tuâ, non de meritis, id exspecto, *non confundas me ab expectatione meâ.*

ψ. 117. *Adjuva me, & salvus ero, & meditabor in justificationibus tuis semper.*

Idem aliis verbis repetit. Porrò fructus hujus susceptionis erit, ut sinè impedimento semper meditari valeat in lege Domini.

ψ. 118. *Sprevisti omnes discedentes à judiciis tuis, quia injusta cogitatio eorum.*

Ostendit nunc, quòd, si ipse odit iniquos, & à se recedere cupit, id facit exemplo Dei. *Sprevisti*, tanquam rem nullius momenti, omnes iniquos, qui discedunt à viâ legis tuæ: quia ipsi cogitant, se non debere ei subjici, quâ cogitatione quid iniquius?

ψ. 119. *Prævaricantes reputavi omnes peccatores terra: ideo dilexi testimonia tua.*

Omnes peccatores dicendi sunt *prævaricatores*, quia transgrediuntur saltem legem naturalem, scriptam in cordibus: ideo, ut tantum malum effugiam, dilexi legem tuam.

ψ. 120. *Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui.*

Postulat in fine confirmationem in timore Dei, ut in custodiâ legis per eum timorem perseveret. Confige, quasi clavis, timore tuo cupiditates meas carnales, ut se commovere non possint: quia jam cœpi timere à iudiciis tuis, pœnas horribiles comminantibus, ideo cupio stabiliri in hoc sancto timore, ut ab eo nunquam divellar.

HAIN.

ψ. 121. *Feci iudicium, & iustitiam, non tradas me calumniantibus me.*

In hoc octonario petit gratiam liberationis à calumniantibus, & opem ad legem perfectè implendam. Reddidi unicuique suum: ideo æquum est, ut *non tradas me &c.* Calumniatores nostri perpetui sunt Dæmones, quibus tradimur à Deo, si permittimur tentari, aut Deum deserentes ab iis superari.

ψ. 122. *Suscipe servum tuum in bonum, non calumnientur me superbi.*

Feci iustitiam, sed ut semper faciam, &
non

non deficiam faciendo, *suscipe servum tuum in bonum*, illum dirigendo: hinc fiet, ut non calumnientur mihi superbi, sive homines, sive Dæmones. Quid timeat homo bene confirmatus in bono?

ψ. 123. *Oculi mei defecerunt in salutare tuum & in eloquium justitiae tuae.*

Confirmat, ardentem se desiderare perfectam illam directionem ad bonum, quæ in cælo dabitur electis. *Oculi mei defecerunt* præ desiderio respicientes assiduè in salutem tuam, quæ de cælo nobis adveniet, & in promissionem tuam fidelissimam.

ψ. 124. *Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam: & justificationes tuas doce me.*

Petit, ut Dominus operetur secum, non secundum merita ipsius, sed secundum misericordiam suam, quæ in eo potissimum consistit, ut intimè persuadeat, bonum esse implere legem Dei, & sic doceat non tam scire, quàm facere; quod fit infundendo magnam charitatem, sinè quâ scientia inflat, non ædificat.

ψ. 125. *Servus tuus sum ego, da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.*

Ista tam frequens petitio ejusdem rei, signum est magni desiderii. *Servus tuus sum ego,*

ideo teneor mandatis tuis obedire : fac igitur me intelligere testimonia tua, ut illa perfecte addiscam. Vide *ψ. 73.*

ψ. 126. Tempus faciendi Domine ; dissipaverunt legem tuam.

Dupliciter hic *ψ.* exponi solet, primò de gratiâ Salvatoris : ô Domine ! satis docuisti verbis, satis mandasti ; nunc tempus est, ut facias, ut exemplo doceas, ut carnem sumas, ut obedientiam usque ad mortem crucis exhibeas, ut gratiam dones, quâ justificatio legis impleri possit à nobis : nam *dissipaverunt legem tuam* Judæi. Secundò de punitione sceleratorum : tempus est, Domine, ut facias judicium adversus impios, eosque punias, quia non solum legem tuam utcunque violaverunt, sed penitus dissipaverunt, cum nihil ejus observent. Prima expositio videtur magis mystica, posterior magis literalis.

ψ. 127. Ideo dilexi mandata tua super aurum, & topazion.

ψ. 128. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar : omnem viam iniquam odio habui.

Quia multi *dissipaverunt legem tuam*, & ob hoc video illis gravissimum imminere supplicium ; ideo ego ex adverso magis incensus sum amore legis tuæ, & pluris illam facio, quam aurum,

aurum, & lapides pretiosos : ideo rectè ambulabam per viam mandatorum tuorum, non declinans ad dexteram, vel sinistram : imò etiam *omnem viam iniquitatis*, h. e. omnem legem carnis, & peccati, odio habui, & declinavi. Topazius est lapis aurei coloris, & valde lucidus.

Phe. Pars I. Psalmi ad Nonam.

ψ. 129. *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea.*

In hoc octonario iterum legem laudat, & gratiam petit eam perfectè servandi. Leges tuæ mirabiles sunt, ideo eas scrutatus sum diligenter. Porrò leges, præsertim ceremoniales, quoad sensus mysticos, mirabiles, & obscurissimæ sunt, quia per eas figurantur omnia mysteria Christianæ Religionis. Deinde sicut parva semina mirabilia sunt, quia virtute continent magnas arbores : sic decalogus mirabilis est, quia virtute continet omnes leges totius Mundi.

ψ. 130. *Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis.*

Dixerat, mandata esse mirabilia ; jam addit, quòd, si declarentur vel à Deo per infusionem luminis Divini, vel à perito doctore, mirificè mentem illustrent ; & legis declarationem

tionem *parvulis*, seu simplicibus, & ignorantibus esse necessariam. Porro declaratur lex *ceremonialis*, si aperiuntur mysteria figurarum; *moralis*, si inde deducantur conclusiones; *judicialis*, si ad facta particularia applicantur.

ψ. 131. *Os meum aperui, & attraxi spiritum, quia mandata tua desiderabam.*

Et ego, ut unus ex parvulis, os meum interiorius aperui orando, & petendo, & attraxi spiritum bonum, spiritum scientiæ, & pietatis, quo mandata intelligere, & implere possem: nam ea intelligere, & implere desiderabam.

ψ. 132. *Aspice in me, & miserere mei secundum iudicium diligentium nomen tuum.*

Aperiendo autem os ad orandum, ita dixit *Aspice in me* oculis pietatis, & *miserere mei* laborantis sub onere præceptorum tuorum, quæ meis viribus implere non possum, *miserere*, inquam, *mei* juxta consuetudinem, quâ uteris erga amicos tuos, qui te in veritate diligunt.

ψ. 133. *Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis injustitia.*

In hoc misereberis mei, si per gratiam tuam feceris, ut ego rectam viam ingrediar, ambulans secundum directionem legis tuæ, &

sic

sic nullam injustitiam committam, quæ me captivum teneat : nam qui facit peccatum, servus est peccati. *Joan. 8.*

ψ. 134. *Redime me à calumniis hominum, ut custodiam mandata tua.*

ψ. 135. *Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me justificationes tuas.*

Quod ψ. 132. dixerat, *Aspice in me*, jam idem aliis verbis repetit. Sereno me vultu respice, & lumine ad me transfuso, doce me legem tuam intelligere, & servare.

ψ. 136. *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.*

Quàm vehementer legem dilexerit, hactenus ostendit tot precibus toties repetitis pro gratiâ servandæ legis; jam docet ex magno dolore, quem concepit ex prævaricatione, cum ait rivus lacrimarum ex oculis, quasi ex fontibus, produxisse. Etsi peccatum procedat à voluntate, seu corde; tamen instrumenta peccati nunc sunt oculi, nunc manus, nunc lingua. Porrò gravissimum Davidis peccatum fuit, cum vidit nimis curiosè mulierem nudam, se lavantem; indè exarsit in concupiscentiam; indè processit ad adulterium, & homicidium.

Ps. 137. *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.*

In hoc octonario laudatur lex à summâ rectitudine, & iustitiâ. *Iustus es Domine*, iustus per antonomasiam, & solus iustus eâ iustitiâ, cum quâ admisceri iniustitia nequeat: unde *rectum*, & iustum est mandatum tuum.

Ps. 138. *Mandasti iustitiam testimonia tua, & veritatem tuam nimis.*

Nec solùm lex iusta est, quia procedit à Deo iusto, sed etiam quia continet ipsam iustitiam. Præcepisti nobis testimonia tua, quæ sunt ipsa iustitia, & ipsa omnino veritas.

Ps. 139. *Tabescere me fecit zelus meus, quia oblii sunt verba tua inimici mei.*

Propter hanc tantam æquitatem legis tuæ præ dolore tabescebam, & languebam præ zelo, cum viderem homines, licet inimicos meos, oblivisci tam utilium præceptorum tuorum.

Ps. 140. *Ignitum eloquium tuum vehementer, & servus tuus dilexit illud.*

Iterum ait, legem esse justissimam. Lex tua, Domine, purissima est ab omni iniustitiâ, ut est aurum igne examinatum; unde summo opere dilexi eam. Item lex ignis dici potest, quia

quia illuminat, & purificat; & finis legis est
charitas, quæ est ignis Divinus.

ψ. 141. *Adolescentulus sum ego, & contemp-
tus: justificationes tuas non sum oblitus.*

Ego sum minimus inter fratres meos, &
contemptus à patre, & fratribus; & tamen
exaltatus ad Regnum, & a Deo præ omnibus
honoratus, quia *justificationes tuas non sum obli-
tus.* Vide 1. Reg 16.

ψ. 142. *Justitia tua justitia in æternum, &
lex tua veritas.*

Repetit ψ. 138. Justissima lex Dei est justi-
tia æterna, quia immutabilis, & indispen-
sabilis; & simul est veritas, quia nihil falsi con-
tinet: promissiones enim ejus, & commi-
nationes omnino impleri debent.

ψ. 143. *Tribulatio, & angustia invenerunt
me, mandata tua meditatio mea est.*

Ex hâc veritate fit, ut me in omni tribula-
tione lex tua consoletur. Quoties *tribulatio, &
angustia invenerunt me*, id remedii accipio, ut
mediter, & oblecter in mandatis tuis confi-
derandis.

ψ. 144. *Æquitas testimonia tua in æternum,
intellectum da mihi, & vivam.*

Repetit dicta ψ. 138. & 142. Præcepta tua
sunt æquitas, seu justitia æterna, quia semper

justissima : ideo peto , ut des mihi intelligentiam præceptorum tuorum , ut ea custodiendo vivam ; quæ si non custodirem , continuo morerer.

Coph. Pars 2. Psalmi ad Nonam.

ψ. 145. *Clamavi in toto corde meo , exaudi me Domine , justificationes tuas requiram.*

In hoc octonario desiderium suum erga legem Divinam ardenti oratione demonstrat. Toto affectu , totisque viribus *clamavi* , ideo *exaudi me Domine* , ut præcepta tua diligenter requiram.

ψ. 146. *Clamavi ad te , salvum me fac , ut custodiam mandata tua.*

Potest ψ exponi de salute in spe , quæ habetur hic per gratiam ; & de salute in re , quæ habetur per gloriam in cælo. Magno desiderio oravi : *salvum me fac* per gratiam , quæ est salus inchoata , *ut custodiam mandata tua* , quantum in hoc sæculo fragilitas humana permittit. Vel *salvum me fac* in æternâ vitâ , *ut custodiam mandata tua* , sinè ullo timore prævaricandi.

ψ. 147. *Præveni in maturitate , & clamavi : quia in verba tua supersperavi.*

Præveni tempus surgendi , seu antequam dies illucesceret , cùm adhuc tempus dormien-

di esset, ego præ desiderio anticipavi vigilias, & in oratione meâ clamavi; quia valde speravi in verba promissionum tuarum.

ψ. 148. *Prævenērunt oculi mei ad te diluculo: ut meditarer eloquia tua.*

Idem aliter repetit. Oculi mei valde manè ante ortum solis ad te respicere cœperunt, ut, gratia tua adjuvante, meditarer eloquia tua.

ψ. 149. *Vocem meam audi secundum misericordiam tuam Domine, & secundum iudicium tuum vivifica me.*

Pergit in oratione, quam diluculo, remotis curis temporalibus, in magno silentio rerum omnium, attentissimo animo faciebat. *Vocem meam audi*, non secundum merita mea, sed *secundum solitam misericordiam tuam*, & *secundum iudicium tuum*, quo promissa reddis, *vivifica me*, conservans, & augens vitam spiritualem, quam dedisti, eamque in cælo perficiens, ne amplius mori possim.

ψ. 150. *Appropinquaverunt persequentes me iniquitati; à lege autem tua longè facti sunt.*

Non sinè causâ peto vivificari, quia non desunt persecutores, qui tentationibus assiduis mortificare me satagunt; qui sive homines, sive Dæmones, iniquitati adhærent, & illam aliis persuadere conantur: sicut è contrario legem

legem tuam fugiunt, & illam omnibus invidiam reddere student.

Ps. 151. *Propè es tu Domine, & omnes via tua veritas.*

Licet persecutores mei à lege tuâ longè facti sunt; tu tamen *propè es* illis per justitiam; & omnes leges tuæ justissimæ sunt: unde manum tuam punientem eorum scelera fugere non potuerunt. Et mihi *propè es* per auxilium; & quia *omnes via tua veritas*, non patieris, ut mihi noceant persecutores: nam etsi dabis fortè iis potestatem in corpus meum, non dabis in animam meam, & tandem omnis persecutio in coronam gloriæ convertetur.

Ps. 152. *Initio cognovi de testimoniis tuis, quia in æternum fundasti ea.*

Quòd autem *omnes tue via sint veritas*, & quidem *æterna*, jam indè à primo tempore, quo cœpi intendere in mandata tua, cognovi ex ipsis, dum ea attentè considerarem, quia sunt æternæ veritatis, & planè immutabilia, & indispensabilia.

RES.

Ps. 153. *Vide humilitatem meam, & eripe me quia legem tuam non sum oblitus.*

Ps. 154. *Judica judicium meum, & redime me, propter eloquium tuum vivifica me.*

In hoc octonario iterum orat pro liberatione ab inimicis, seu dæmonibus, seu hominibus, qui eum tentationibus suis ad prævaricationem legis pertrahere nitebantur. *Vide afflictionem, & tribulationem meam: & quamvis legem non perfectè custodiam, tamen non post tergum meum rejeci, sed recogito eam, & custodire desidero; ideo æquum est, ut eripias me à tentantibus inimicis, & perficias in me, quod per gratiam tuam cœpisti. Judica igitur causam meam, & redime me per judicariam sententiam tuam de manu inimicorum meorum: propter legem, quam statuisti de præmiis bonorum, & pœnis malorum. Vivifica me; vitam gratiæ augendo, & vitam gloriæ suo tempore largiendo.*

Ps. 155. *Longè à peccatoribus salus, quia justificationes tuas non exquisierunt.*

Dixi: *Vivifica me, quia legem tuam non sum oblitus: Scio enim longè esse à peccatoribus salutem, quia leges tuas non exquisierunt. Dæmones, peccatores per antonomasiam, legem superbiendo contempserunt, & à salute, quam nunquam acquirunt, absunt longissimè: ceteri peccatores à salute tantùm absunt, quantum absunt à lege Dei exquirendâ: nec enim*

enim frustra dictum est : *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Matth. 19.

ψ. 156. *Misericordia tua multa Domine: secundum iudicium tuum vivifica me.*

Licet severissime punias eos, à quibus longè fecisti salutem tuam : tamen multæ sunt etiam misericordiæ tuæ ; ideo peto, ut *secundum iudicium tuum*, quo misericorditer iudicas eos, qui faciunt misericordiam, & qui diligunt legem tuam, vivifices me.

ψ. 157. *Multi qui persequuntur me, & tribulant me, à testimoniis tuis non declinavi.*

Ideo peto, ut vivifices me, quia multi sunt hostes mei visibiles, & plures invisibiles, qui me mortificare contendunt : & tamen ego gratiâ tuâ adjutus, à præceptis tuis, quæ sunt quasi rectissima via, *non declinavi*, nec ad dexteram, nec ad sinistram.

ψ. 158. *Vidi prævaricantes, & tabescebam : quia eloquia tua non custodierunt.*

Ostendit verum spiritum charitatis, quia non tam moleste ferebat persecutores ob propriam afflictionem, quàm ob injuriam Dei.

ψ. 159. *Vide, quoniam mandata tua dilexi Domine, in misericordia tua vivifica me.*

Ego videns prævaricantes, tabescebam ; æquum est, ut tu videns me diligentem man-
data

data tua, misericorditer me vivifices.

¶. 260. *Principium verborum tuorum veritas, in aeternum omnia judicia justitia tua.*

Dupliciter hic ¶. exponitur: primò: verba tua procedunt à veritate, ut à suo principio, & ideo verissima sunt, & in aeternum manent *judicia justitia tua*, ut pios maneat præmium, impios pœna. Ita S. Aug. secundò: Quando cœpisti loqui cum Adamo, prohibens sub pœnâ mortis esum ligni scientiæ boni, & mali, *principium verborum tuorum veritas*, h. e. verissimum fuit; & *judicia justitia tua*, quibus peccata tunc punire cœpisti, sempiterna sunt, ita S. Euthymius.

Scin. Pars 3. Psalmi ad Nonam.

¶. 161. *Principes persecuti sunt me gratis & à verbis tuis formidavit cor meum.*

In hoc octonario docet constantiam suam in servandâ lege Domini, & desiderium cavendi ab omni prævaricatione. *Principes*, Saul Rex, Isboset Saulis filius, Absalon filius meus, sinè ullâ causâ *me persecuti sunt*, reddentes mala pro bonis: ego tamen tantis tentationibus non succubui, ut eis nocerem, sed *timens mandata tua*, semel, atque iterum Sauli pepercui, & mortem Isboseth ultus fui, & Absalonem deflevi, reddens bona pro malis.

¶. 162.

v. 162. *Lætabor ego super eloquia tua, sicut qui invenit spolia multa.*

Non solum timui à verbis tuis, sed ea etiam dilexi, & ideo lætabor *super eloquia tua*, cum erit occasio illa implendi, sicut lætatur, qui, peracto prælio, invenit multa spolia hostium devictorum. Utitur hoc simili David, quia erat vir bellicosus, & præliis assuetus.

v. 163. *Iniquitatem odio habui, & abominatus sum, legem autem tuam dilexi.*

Iterum repetit amorem suum erga legem Divinam, & odium erga iniquitatem, quod est manifestum judicium amoris in legislatorem.

v. 164. *Septies in die laudem dixi tibi, super judicia justitiæ tuæ.*

Et hoc est amoris signum, sine intermissione Deum laudare, quod judicia ejus justissima sint, & leges ipsius summam justitiam in se contineant. *Septies* idem est, ac sæpius, quo sensu dicitur: *Septies in die cadit justus.*

v. 165. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.*

Magna, & verissima laus est dilectionis legis Divinæ; nam qui diligit legem, diligit Deum, & omnia in Deo; unde ex sua parte tum omnibus pacem habet: & cum ipsi omnia

nia

nia cooperantur in bonum, nemo ei nocere potest: nec scandalum est ipsi, cum sine offensione currat ad Patriam.

ψ. 166. *Exspectabam salutare tuum Domine, & mandata tua dilexi.*

Induit personam perfectorum, & ideo cum fiducia ait: *Exspectabam salutem æternam, quæ à te est.* Et addit rationem: quia *mandata tua dilexi.*

ψ. 167. *Custodivit anima mea testimonia tua, & dilexit ea vehementer.*

In eadem personâ perfecti loquitur, & testatur, se mandata servasse, quia ea vehementer amavit.

ψ. 168. *Servavi mandata tua, & testimonia tua, quia omnes viæ meæ in conspectu tuo.*

Iterum in personâ perfectorum ait, se omnia mandata, & testimonia servasse, sed ex alio motivo, quod proprium est perfectorum; nempe quidquid agebam, in conspectu tuo agebam, sciens, & cogitans, te omnia conspicere.

TAU.

ψ. 169. *Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Domine: juxta eloquium tuum da mihi intellectum.*

In hoc ultimo octonario concluditur Psalmus

M

mus

mus oratione ad Deum pro gratiâ, & salute sæpius petita. Deprecatio mea, quæ suis meritis non confidit, elevetur, & ascendat aspirante gratiâ tuâ, & appropinquet tibi, ita ut eam propius aspicere, & admittere digneris. Et materia orationis est: juxta promissum tuum, da mihi intelligere mandata tua eo modo, quo intelligunt, qui ea opere implent, & implendo ad vitam perveniunt.

Ps. 170. *Intret postulatio mea in conspectu tuo, secundum eloquium tuum eripe me.*

Idem aliter repetit. Illud, *eripe me*, significat finem, cur petierit intellectum sibi dari, qui finis illuminationis est liberatio à peccatis.

Ps. 171. *Eructabunt labia mea hymnum, cum docueris me justificationes tuas.*

Promittit gratiarum actionem, si obtinuerit gratiam tam sæpe imploratam. Cum *docueris me justificationes tuas*, ita ut, gratiâ tuâ illuminante, & juvante, perficiam mandata tua, tunc ex plenitudine lætitiæ interioris, & agnitione magni hujus beneficii, *eructabunt labia mea hymnum* laudis, & gratiarum actionis: nam ructus ex repletionem oritur, & ex *abundantia cordis os loquitur*.

Ps. 172. *Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum, quia omnia mandata tua æquitas.*

Non

Non solum ait se laudaturum Deum, sed etiam docturum homines, quanta sit æquitas mandatorum Dei. Loquar hominibus præcepta tua, & docebo, quod æquissima sint, Ideoque æquum esse, ut ab omnibus diligentissime observentur.

ψ. 173. *Fiat manus tua, ut salvet me: quoniam mandata tua elegi.*

Pergit in oratione, & petit æternam salutem, quæ est finis mandatorum. *Fiat*, seu sit potentia, & sapientia tua ad me salvandum: *quoniam mandata tua elegi*; atque hæc est optima ratio, cur prætendat salutem. *Vide ψ. 155.*

ψ. 174. *Concupivi salutare tuum Domine; & lex tua meditatio mea est.*

Ideo tantopere peto salutem, quia illam præ omnibus desideratis concupivi, cum sola desiderium hominis implere possit. Et cum sola desideria non sufficiant, subjungit: de lege custodiendâ semper cogito, & in eâ custodiendâ me semper exerceo.

ψ. 175. *Vivet anima mea, & laudabit te; & judicia tua adjuvabunt me.*

Vivet anima mea, cum salutem concupitam obtinuerit, & tunc solum ejus negotium erit, laudare te: & mandata tua à me custodita adjuvabunt me, ut aliquando etiam corpore vi-

vam, cū resurrexero in resurrectionem vi-
tæ.

ψ. 176. *Erravi sicut ovis, quæ periit, quære
servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.*

Erravi enim à patriâ expulsus, & adhuc ex-
ul erro ob culpam parentis primi : & erravi,
sicut ovis, quæ seducta periit, non sicut Dia-
bolus, leo rugiens, qui ex malitiâ cecidit.
Quære ergo servum tuum : licet enim ex parte
quæsieris, & inveneris, quatenus animam
reconciliasti Deo ; tamen adhuc quærenda est
ovis perdita, quatenus expectat redemptio-
nem corporis sui, ut tota ad montes cælestes,
& uberrima pascua, ubi relictæ sunt nonagin-
ta novem, quæ non errarunt, perducatur,
confidenter autem peto salutem animæ, &
corporis, *quia mandata tua non sum oblitus.*

PSALMUS CXIX.

Titulus, & argumentum : *Canticum gra-
duum.*

*Psalmi 15. proximè sequentes, hunc titulum
præferunt : totidem scil. erant gradus, quibus as-
cendebatur ad templum Salomonis. Hi gradus fi-
gura fuerunt ascensionis Electorum, qui per gradus
virtutum, ac præcipuè charitatis, ascendunt de
valle lacrimarum ad cælestem Jerusalem.*